

Raadsvoorstel

Onderwerp: Raadsvoorstel verdeling en bestemming restant gemeentelijk trekkingsrecht Nationaal Programma Groningen

Datum: 3 april 2024

Agendapunt: 6

Behandeling: Besluitvormend

Portefeuille-

houder(s): Burgemeester H.J. Bolding en wethouder E. Dijkhuis

Steller: Casper van Hoof (c.hoof@hethogeland.nl)

Zaaknummer: Z.HHL.081507

1. Samenvatting

Het college van Burgemeester en Wethouders heeft ingestemd met de verdeling en bestemming van het restant van het gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen. Deze in de najaarsnota 2023 aangekondigde reallocatie verdeelt en bestemt het resterend trekkingsrecht van € 1.195.445,50 over de drie projecten Tocamaheerd, Nieuw Roakeldais en Kunstcentrum De Ploeg. De bijdrage voor Nieuw Roakeldais wordt vooralsnog enkel bestemd en later vrijgegeven wanneer wordt voldaan aan nog nader te bepalen aanvullende voorwaarden. Ieder project krijgt een extra Nationaal Programma Groningen-bijdrage van € 398.481,83. Daarmee is na inhoudingen het volledige gemeentelijke trekkingsrecht uit de eerste en tweede tranche besteed.

Het college heeft in de bestuurlijke overleggen gekoerst naar versobering van de plannen, zonder dat er afbreuk is gedaan aan kwaliteit en de gestelde projectdoelen. Daarin zijn door de initiatiefnemers van de verschillende projecten grote stappen gezet, dat vertrouwen geeft in het succesvol afronden van de projecten. Daarom is er een bewuste keuze gemaakt om bovenstaande drie projecten extra te ondersteunen. Alle drie bevinden zij zich in de uitvoeringsfase, maar dienen zij te werken met een projectbegroting en kostenraming die is opgesteld en goedgekeurd van voor de 'inflatie- en energiecrisis'. Daardoor zijn met name de bouwkosten enorm toegenomen en dat heeft geleid tot een aantal tekorten op de projectbegroting.

Nu vraagt het college van B&W aan de gemeenteraad om de verdeling en bestemming van het restant gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) goed te keuren en ter goedkeuring in te dienen bij het Nationaal Programma Groningen.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

1. De verdeling en bestemming van het restant van het gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen onder de projecten a) Tocamaheerd, b) Nieuw Roakeldais en c) Kunstcentrum De Ploeg vast te stellen;

2. Voor het project Tocamaheerd de extra bijdrage van € 398.481,83 als krediet beschikbaar te stellen uit het gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen;
3. Voor het project Nieuw Roakeldais de extra bijdrage van € 398.481,83 te bestemmen uit het gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen;
4. Voor het project Kunstcentrum De Ploeg de extra bijdrage van € 398.481,83 als krediet beschikbaar te stellen uit het gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen;
5. Goedkeuring te geven voor het indienen van de (financiële) wijzigingsvoorstellen bij het programmabureau Nationaal Programma Groningen.

3. Inleiding

3.1 Aanleiding

In januari 2024 heeft de gemeenteraad van de gemeente Het Hogeland het Lokaal Programmaplan 2023-2030 definitief vastgesteld voor de besteding van de middelen vanuit Nationaal Programma Groningen. Dit plan vormt de basis voor projectontwikkeling en welke thema's daaronder vallen tot aan het einde van de looptijd van Nationaal Programma Groningen. Dit Lokaal Programmaplan bouwt verder op en vervangt het Lokaal Programmaplan 'Kop op 't Hogeland'.

Het 'nieuwe' Lokaal Programmaplan is daarmee ook een knip tussen de verschillende fases van financierings- en betalingstranches van het programmabureau Nationaal Programma Groningen. Het Lokaal Programmaplan 'Kop op 't Hogeland' sluit aan bij de middelen uit de eerste en tweede tranche, terwijl het Lokaal Programmaplan 2023-2030 put uit de middelen van de derde en eventueel vierde tranche. Voordat projecten worden ingediend vanuit het Lokaal Programmaplan 2023-2030 is duidelijkheid over het restant van het gemeentelijk trekkingsrecht Nationaal Programma Groningen uit de eerste en tweede tranche gewenst.

Op 1 januari 2024 heeft de gemeente Het Hogeland nog een resterend trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen inclusief inhoudingen van € 1.195.445,50.

3.2 Bevoegdheid raad

De gemeenteraad geeft akkoord, na goedkeuring van het college van B&W, om projecten in te dienen bij het programmabureau Nationaal Programma Groningen. De gemeenteraad bestemd daarmee de middelen die beschikbaar zijn uit het gemeentelijk trekkingsrecht. Daarmee dus ook de nog beschikbare middelen uit het restant gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen.

3.3 Wettelijk of beleidskader

Het bestemmen van gelden uit het trekkingsrecht Nationaal Programma Groningen is geen gemeentelijk beleid of wettelijke, gemeentelijke taak.

3.4 Historische context

De drie projecten Tocamaheerd, Nieuw Roakeldais en Kunstcentrum De Ploeg zijn allen in een andere periode voorbereid/ontwikkeld en aangevraagd en hebben verschillende Nationaal Programma Groningen-bijdrage gekregen:

Project	Bijdrage uit Nationaal Programma Groningen	Jaar van indiening	Onderdeel van programmalijn
Tocamaheerd	€ 2.298.900,-	2022	2: Leven lang ontwikkelen (50 %) en 6: Pronkjewailen op 't Hoogeland (50 %)
Nieuw Roakeldais	€ 2.904.272,-	2022	3: Wonen & Leven
Kunstcentrum De Ploeg	€ 3.000.000,-	2019 (destijds bij provincie Groningen)	3: Wonen & Leven (50 %) en 6: Pronkjewailen op 't Hoogeland (50 %)

Het restant van het gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen ziet er op 1 januari 2024 na inhoudingen als volgt uit:

Restant trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) incl. inhoudingen	€ 1.195.445,50
Omschrijving	Bedrag
Restant beschikbaar budget trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) exclusief inhoudingen	€ 2.000.445,50
Reservering 'aanjaagproject' Kerk Obergum	- € 805.000,-
Reservering expertpoolkosten-regeling	- € 300.000,-
Restant trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) incl. inhoudingen	€ 1.195.445,50

4. Beoogd resultaat (of effect)

Met een resterend trekkingsrecht van € 1.195.445,50 is er ruimte om projecten te ondersteunen. Een aantal lopende gemeentelijke Nationaal Programma Groningen-projecten heeft te maken met tekorten op de projectbegroting. Dit komt omdat de projecten en bijbehorende begrotingen zijn opgesteld, ingediend en goedgekeurd, voordat de prijsstijgingen en inflatie heeft plaatsgevonden. Enkel een inflatiecompensatie (zoals geschetst in het parallelle Raadsvoorstel indexering Nationaal Programma Groningen (2023)) is onvoldoende om die projecten dermate te ondersteunen. Het is onwenselijk om vanuit dit budget een nieuw project te initiëren die gebaseerd is op het 'oude' Lokaal Programmaplan. Daarom is gekozen om de drie meest door tekorten lijdende projecten extra te ondersteunen vanuit het gemeentelijk trekkingsrecht Nationaal Programma Groningen:

- Tocamaheerd (tekort bedraagt circa € 500.000,-);
- Nieuw Roakeldais (tekort bedraagt circa € 2.200.000,-);
- Kunstcentrum De Ploeg (tekort bedraagt circa € 1.400.000,-).

Restant trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) incl. inhoudingen	€ 1.195.445,50
Omschrijving	Bedrag
Restant beschikbaar budget trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) exclusief inhoudingen	€ 2.000.445,50
Reservering 'aanjaagproject' Kerk Obergum	- € 805.000,-
Reservering expertpoolkosten-regeling	- € 300.000,-
Restant trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) incl. inhoudingen	€ 1.195.445,50

Op deze manier heeft de gemeente vanuit haar resterend trekkingsrecht Nationaal Programma Groningen maximaal bijgedragen aan de realisatie van de projecten. De bijdrage van Nieuw Roakeldais wordt eerst bestemd en later, wanneer wordt voldaan aan de nog nader te bepalen voorwaarden, via een collegevoorstel en raadsmemo aangevraagd.

5. Toelichting

5.1 Argumenten/motivering

Hieronder volgt per project een overzicht van het proces tot nu toe. Hierin staat waar de projecten nu staan, wat ze hebben behaald, wat ze hebben gedaan om de tekorten te verminderen en hoe het vervolg eruit ziet, met financiële onderbouwing. De gemeente heeft in dit proces gekoerst naar versoering van de plannen, zonder dat het afbreuk doet aan de gestelde projectdoelen.

Project 1: Tocamaheerd (tekort van circa € 500.000,-)

Het project Tocamaheerd heeft te maken met een vertraging. Vooral de versterking door de NCG is een zeer complicerende factor. Dit komt zowel door de beschikbaarheid van mensen (met name een tekort aan constructeurs) als de voortgang van procedures. Op advies van het RCE is doorgeschakeld naar de lichtere versterkingsnorm van 2022 in plaats van de aan Stichting Tocamaheerd toegekende norm van 2018. Dit heeft tot problemen en extra vertraging geleid. Inmiddels is het duidelijk dat er ook volgens de nieuwe norm en regelgeving wel fors versterkt moet worden. Stichting Tocamaheerd is nog in afwachting van het definitieve rapport hierover. Het is al wel duidelijk dat het pand minder versterkt wordt dan aanvankelijk is gerapporteerd. Dit betekent dat de kosten voor de stichting hoger uitvallen dan aanvankelijk begroot is, omdat dit nu niet meer onder de versterkingsoperatie valt.

Het herstel, de versterking en constructiewerkzaamheden moeten in samenhang plaatsvinden. De meeste vergunningsaanvragen zijn nog niet ingediend en dus nog niet verleend. Doordat de NCG zijn aanvankelijke toezegging voor de versterking eerst introk, en er nu wel weer een forse versterkingsaanpak gaat komen, kan het nog een paar maanden duren voordat de stichting een complete vergunningaanvraag kan doen. De onderhoudsvergunningaanvraag is al ingediend bij de gemeente en wordt binnenkort vergund. Hiervoor is nauw samengewerkt tussen de stichting, het RCE, Libau en de gemeente. Dit geldt ook voor de voorbereidingswerkzaamheden met overige partners. Stichting Tocamaheerd zit dus niet stil.

De vertraging heeft ook gevolgen voor het binnenhalen van andere subsidies en fondsen. Daarnaast vallen de kosten van het praktijkopleidingscentrum hoger uit. Door bovenstaande tegenvallers bedraagt het tekort van Tocamaheerd na versoering, zonder in te leveren op

kwaliteit, circa € 500.000,-. De huidige planning is dat de projectonderdelen 'kwekerij' en 'tuinen' na de zomer van 2024 in uitvoering gaan. Dit is vanwege de vergunningen naar voren gehaald, zodat er een gedeelte van de planning ingehaald kan worden. De oplevering van het project staat nog altijd gepland voor het tweede kwartaal van 2025. Omdat het adviesrapport van NCG nog niet gereed is, kan die planning nog opschuiven.

Met de indexeringsbijdrage en een bijdrage uit het restant van het gemeentelijk trekkingsrecht Nationaal Programma Groningen (eerste en tweede tranche) is het tekort gedekt. Het gaat om een totale extra bijdrage van € 515.264,80.

Project 2: Nieuw Roakeldais (tekort van circa € 2.200.000,-)

Nieuw Roakeldais in Warffum bevindt zich momenteel in het midden van de realisatiefase. Naast de sloop-/nieuwbouw van het voorgebouw van de Roakeldaishal vinden er werkzaamheden en investeringen plaats op het terrein. Zo is er een perceel aangekocht, zijn er ten behoeve van de waterberging dammen aangelegd, zijn de percelen gekoppeld nabij de plek van het Groen Educatiecentrum, is er gestart met de aanleg van de pluktuin en is de Oude Rijks HBS gerestaureerd tot vestzaktheater. Daar dient enkel de tribune nog geplaatst te worden. Deze deelprojecten zijn en worden binnen het vastgestelde budget gerealiseerd. Hier heeft al de nodige versobering plaatsgevonden, door bijvoorbeeld gebruik te maken van Terra-studenten voor de aanleg van de pluktuin.

Het tekort is ontstaan binnen de begroting van de sloop-/nieuwbouw van de voorhal en de verduurzaming van de Op Roakeldaishal. Naast dat het projectbudget is opgesteld in een tijd zonder bouwkostenstijgingen, bleek dat het oude Plan van Eisen te groot was op basis van de vierkante meters die zijn ingezet. Ten tijde van de projectaanvraag en toekenning zijn wij hier als gemeente ook onvoldoende scherp op geweest. Daarom is er in gezamenlijkheid een nieuw Plan van Eisen opgesteld. Ook is er afscheid genomen van de architect en de aannemer, zodat er aan de hand van het nieuwe Plan van Eisen een nieuwe selectie kan plaatsvinden. De versobering op het aantal vierkante meters blijkt onvoldoende voor het dichtten van het ontstane tekort. Daarnaast kent de hal een verduurzamingsopgave, die te laat in de scope terechtgekomen is. In het project is hoog ingezet op verduurzaming en om dit te realiseren wordt daarin ook versoberd. Dit blijft echter ook onvoldoende om het ontstane tekort te dichtten. Daarnaast is er een nieuwe architect gekozen. Tevens zijn een aantal aannemers geselecteerd om een berekening te maken. De exacte hoogte van het tekort op de projectbegroting is dus afhankelijk van het schetsontwerp. Desalniettemin worden er nu flinke stappen gezet in het proces door de initiatiefnemers.

Het tekort van Nieuw Roakeldais bedraagt op dit moment, zonder aanvullende externe financieringen en nieuwe projectberekeningen, circa € 2.200.000,-. De initiatiefnemers hebben bij het Waddenfonds een aanvraag ingediend van circa € 600.000,-. Vanuit Nationaal Programma Groningen wordt een extra bijdrage bestemd van € 398.481,83. Inclusief het indexeringsbedrag uit het parallelle voorstel betekent dit een extra totale bijdrage van € 545.873,63.

Extra voorwaarden

De extra Nationaal Programma Groningen-bijdrage voor Nieuw Roakeldais wordt bestemd, maar na akkoord nog niet uitbetaald. De stichting en gemeente moeten eerst tot verdere, nadere afspraken en voorwaarden komen. Hiervoor wordt de gemeenteraad op een nader te bepalen moment geïnformeerd via een raadsmemo.

3. Kunstcentrum De Ploeg (tekort van circa € 1.400.000,-)

In februari 2024 is gestart met de restauratie van het gebouw waar het toekomstige Kunstcentrum De Ploeg zich in gaat huisvesten. Daarmee is de uitvoeringsfase ook gestart. Het project is aangevraagd in 2019 en daarmee loopt het project al een tijd. De berekeningen en aannames bij de projectaanvraag zijn gebaseerd op het haalbaarheidsonderzoek van Kunstcentrum De Ploeg uit 2018. In de voorbereidingsfase zijn er de nodige stappen gezet om het project in de uitvoeringsfase obstakelvrij te maken. De nodige monumentale vergunningen, aanbestedingsprocedures en aannemersselecties hebben plaatsgevonden, alsook de vereisten voor invulling van het pand als museum. Het museum zorgt er ook voor dat de eisen voor het klimaat van de schilderijen streng zijn. In combinatie met de inflatie op bouwrijzen heeft dat geleid tot een tekort van circa € 1.400.000,-.

Om dat tekort te verminderen is er in december 2023 een opsplitsing van het project aangevraagd bij het programmabureau Nationaal Programma Groningen. De volledige Nationaal Programma Groningen-bijdrage komt volledig ten goede voor het restauratiegedeelte. Het herbestemmingsgedeelte (circa € 1.400.000,-) is dan ook het tekort geworden. Dit wordt gedeeltelijk ondervangen door een Waddenfonds-aanvraag van € 1.000.000,- die in het najaar van 2023 is gedaan. Deze aanvraag is zeer kansrijk. In maart/april 2024 is er meer duidelijk over een toekenning. Als risico-verlagende maatregelen zijn de nodige voorwaarden opgenomen, waaronder een subsidiewervingsplan + budget voor de inhuur van een externe subsidiewerker én een eerste recht van hypotheek voor de gemeente Het Hogeland, wanneer de additionele fondsen niet binnengehaald worden. De initiatiefnemers hebben een fondsenwervingsplan opgesteld van circa € 3.200.000,- (dit is inclusief de Waddenfonds-aanvraag). Daarmee wordt hoog ingezet. De initiatiefnemers proberen zo meer binnen te halen, zodat er meer mogelijk is bij wat eerder versoberd is. Door de opknipping wordt de einddatum van het project van 31-12-2025 gehaald.

Overige argumenten

Argument 1: Initiatiefnemers blijven de eigenaar van het project

De vrijgave van extra middelen uit het resterend gemeentelijk trekkingsrecht Nationaal Programma Groningen (eerste en tweede tranche) betekent niet dat de gemeente de regie en het eigenaarschap van de projecten overneemt. De initiatiefnemers zijn vastberaden om de projecten tot een succes te brengen. De gemeente komt de drie projecten daarmee maximaal tegemoet.

Argument 2: Deskundigheid

In het najaar van 2023 zijn bij een aantal lopende Nationaal Programma Groningen-projecten externe begeleidingskosten aangevraagd uit de € 35.000-regeling. Dit is onder andere ook gedaan door Tocamaheerd en Kunstcentrum De Ploeg. Uit de ervaringen uit de afgelopen jaren heeft de gemeente extra lessen geleerd dat deskundigheid op – met name – ruimtelijke projecten gevraagd is. Door extra bijdrages uit Nationaal Programma Groningen hiervoor toe te kennen en te bestemmen, vormt dat een zekerheid voor de initiatiefnemers om de projecten tot een succes te maken.

Argument 3: Geen nieuwe projectaanvraag vanuit de middelen van de eerste en tweede tranche

Met een resterend trekkingsrechtbudget van € 1.195.445,50 is er in theorie voldoende budget om een nieuw project te starten. Bovendien is het mogelijk om dit budget over te hevelen naar de derde tranche. Het is echter onhaalbaar om een nieuw project te ontwikkelen binnen een tijdsperiode van een half jaar. Zo brengt de gemeente ook een duidelijke knip aan tussen de twee Lokaal Programmaplannen.

Argument 4: Aanvraag- en goedkeuringsproces programmabureau Nationaal Programma Groningen

Het resterend gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen wordt besteed aan projecten die last hebben van prijsstijgingen. Daarom is en (financieel) wijzigingsvoorstel afdoende bij het programmabureau. Het budget wordt niet geïnvesteerd in nieuwe projecten, projectdoelen of uitbreidingen van bestaande projecten. Daardoor hoeft het niet als aparte projectaanvraag langs de onafhankelijke beoordelingscommissie. Dit traject duurt doorgaans 9 maanden. Na akkoord van de gemeenteraad op de budgetverdeling en bestemming van het resterend trekkingsrecht worden de financiële wijzigingsvoorstellen ingediend bij het programmabureau.

5.2 Risico's

Risico 1: De drie projecten worden niet afgerond

Het risico bestaat altijd dat de (veelal vrijwillige) initiatiefnemers de projecten niet afronden. Om dit risico te verkleinen wordt de extra bijdrage bestemd en toegekend uit het resterend gemeentelijk trekkingsrecht Nationaal Programma Groningen. Dit zorgt voor een extra stimulans voor de initiatiefnemers om door te gaan met de projecten.

Risico 2: Financiële overschrijdingen

De extra middelen uit het gemeentelijk trekkingsrecht komen bovenop de toegekende middelen vanuit Nationaal Programma Groningen. De financiële verantwoording vindt dan ook plaats volgens de reguliere systematiek. Bovendien wordt dit opgenomen in de beschikking en dient er – net als over de huidige bedragen – verantwoording afgelegd te worden wanneer een fase wordt afgerond.

Risico 3: Het programmabureau Nationaal Programma Groningen keurt het (financiële) wijzigingsvoorstel af

Na goedkeuring door het college en de gemeenteraad van de bestemming en verdeling extra bijdrage én indiening bij het programmabureau Nationaal Programma Groningen bestaat het risico dat het programmabureau de aanvragen afwijst. Het is aan het kernteam Nationaal Programma Groningen van de gemeente Het Hogeland om de (financiële) wijzigingsvoorstellen te onderbouwen. Indien er sprake is van een negatief advies/afkeuring van het programmabureau, dan wordt er naar een andere oplossing gezocht. Dit zorgt dan echter voor vertraging in de projectvoortgang.

6. Financiële aspecten en wijze van dekking

De extra bijdrages uit het gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen voor de projecten Tocamaheerd, Nieuw Roakeldais en Kunstcentrum De Ploeg worden als volgt gedekt:

Restant trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) incl. inhoudingen	€ 1.195.445,50
Project	Bedrag
Tocamaheerd	€ 398.481,83
Nieuw Roakeldais (bestemd)	€ 398.481,83
Kunstcentrum De Ploeg	€ 398.481,83
	€ 1.195.445,50
BTW-inhoudingen	€ 0,00
Resterend trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) inclusief inhoudingen en verdeling	€ 0,00

Er zijn geen overige (gemeentelijke) middelen met de dekking gemoeid.

7. Inbreng belanghebbenden

De initiatiefnemers van de projecten houden de gemeente door middel van de periodieke en kwartaalrapportages, (bestuurlijk) overleggen en intensief contact met de gemeentelijke projectleiders op de hoogte. Op basis van die uitwisselingen is bovenstaand verdelingsplan opgesteld.

8. Vervolgtraject

8.1 Uitvoering

Na besluitvorming in de gemeenteraad worden de financiële wijzigingsvoorstellen aangaande de extra bijdrages uit het restant gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche) Nationaal Programma Groningen ingediend en gecommuniceerd met de initiatiefnemers. Het programmabureau Nationaal Programma Groningen keurt de voorstellen dan afzonderlijk goed of af.

8.2 Tijdsplan

Niet van toepassing.

8.3 Communicatie

De gemeentelijke projectleiders van de projecten Tocamaheerd, Nieuw Roakeldais en Kunstcentrum De Ploeg stellen de initiatiefnemers van het project op de hoogte van de voortgang.

8.4 Evaluatie

Als het project Nieuw Roakeldais voldoet aan de nog nader te bepalen extra voorwaarden, dan volgt een collegevoorstel en raadsmemo om van de bestemming een definitieve toekenning te maken. Dit wordt via de raadsmemo teruggekoppeld.

Bijlage(n):

- 1. Financieel overzicht Nationaal Programma Groningen-projecten gemeente Het Hogeland.

Achterliggende documenten:

Niet van toepassing.

Winsum, 27 februari 2024

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding